

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 10So/43/2016
Identifikačné číslo spisu: 1014201805
Dátum vydania rozhodnutia: 18.07.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Zuzana Ďurišová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:1014201805.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a z členov JUDr. Jany Hatalovej, PhD. a JUDr. Ing. Miroslava Gavalca, PhD., v právnej veci navrhovateľky B. U., nar. XX.XX.XXXX, bytom M., proti odporkyni: Sociálnej poisťovni - ústredie, Ul. 29. augusta 8, 813 63 Bratislava, o starobný dôchodok, na odvolanie navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 8Sd/133/2014-30 zo dňa 22. marca 2016, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 8Sd/133/2014-30 zo dňa 22. marca 2016 m e n í tak, že rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X z 8. septembra 2014 v spojení s rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X z 20. novembra 2014 z r u š u j e a vec jej v r a c i a na ďalšie konanie.

Účastníkom náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd napadnutým rozsudkom podľa § 250q ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „O. s. p.“), potvrdil rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 8. septembra 2014 v spojení so zmenovým rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 20. novembra 2014, ktorým bol navrhovateľke podľa § 65 a § 82 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) a podľa čl. 52 ods. 1 písm. a) a ods. 4 nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v znení nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 988/2009 priznaný od XX.XX.XXXX starobný dôchodok v sume 478,80 € mesačne.

V odôvodnení rozhodnutia súd uviedol, že z predloženého spisového materiálu zistil, že žiadosťou z 25.06.2014 navrhovateľka požiadala o priznanie starobného dôchodku. V žiadosti uviedla, že o priznanie starobného dôchodku zo SR žiada od XX.XX.XXXX a z ČR od XX.XX.XXXX. Ku dňu dovŕšenia dôchodkového veku, t. j. k XX.XX.XXXX navrhovateľka získala 7 621 dní obdobia dôchodkového poistenia a splnila obe podmienky nároku na starobný dôchodok. Podľa čl. 20 ods. 1 Zmluvy medzi Slovenskou a Českou republikou o sociálnom zabezpečení doby zabezpečenia, získané pred dňom

rozdelenia ČSFR sa považujú za doby zabezpečenia toho štátu, na území ktorého mal zamestnávateľ občana sídlo ku dňu rozdelenia ČSFR alebo naposledy bytom pred týmto dňom. Ku dňu rozdelenia ČSFR bola navrhovateľka zamestnaná u zamestnávateľa, ktorý mal sídlo na území Českej republiky, preto všetky doby zabezpečenia, ktoré navrhovateľka získala pred 01.01.1993 sa považujú za doby zabezpečenia Českej republiky a dôchodok za ne je príslušná poskytnúť Česká správa poistenia. Súd preto dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie spolu so zmenovým rozhodnutím boli vydané v súlade so zákonom.

Proti rozsudku krajského súdu podala navrhovateľka včas odvolanie. Uviedla v ňom, že odporkyňa jej preskúmaným rozhodnutím priznala od XX.XX.XXXX starobný dôchodok v sume 478,80 € mesačne a rozhodnutím Českej správy sociálneho zabezpečenia č. XXX XXX XXX/XXX zo dňa 11.09.2014 jej bol priznaný starobný dôchodok od XX.XX.XXXX v sume 7447 Kč mesačne. Súčet týchto dôchodkov predstavuje nižšiu sumu ako dôchodok, na ktorý by jej vznikol nárok z dôchodkového poistenia v Slovenskej republike so zohľadnením celej doby zamestnania, čo zakladá jej nevýhodnejšie právne postavenie v porovnaní s fyzickou osobou, ktorá získala dobu zamestnania výlučne podľa právnych predpisov Slovenskej republiky. Má za to, že odporkyňa mala pri výpočte jej starobného dôchodku aplikovať príslušné ustanovenia nariadenia, zmluvy a zákona o sociálnom poistení tak, aby nedošlo k jej diskriminácii, keď navyše všetky doby poistenia získala v mieste výkonu práce na území Slovenskej republiky. Rozdelenie ČSFR jej ako občanovi bývalej ČSFR a teraz občanovi Slovenskej republiky nemôže byť na ujmu. Poukázala tiež na viaceré súdne rozhodnutia, ktoré potvrdzujú jej právny názor. Má za to, že odporkyňa sa nevysporiadala s právnymi argumentmi vyjadrenými v právnych názoroch krajského súdu a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo viacerých rozsudkoch v skutkovo podobných prípadoch a nerešpektovala ani základné pravidlo rozhodovať o skutkovo zhodných alebo podobných prípadoch rovnako. Odporkyňa mala určiť sumu starobného dôchodku podľa právnych predpisov Slovenskej republiky so zohľadnením celého obdobia dôchodkového poistenia a z takto určenej sumy odpočítať sumu starobného dôchodku, ktorý jej bol priznaný podľa právnych predpisov Českej republiky, ako to uviedol najvyšší súd vo viacerých rozhodnutiach.

Poukázala aj na judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej základným cieľom čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy je ochrana osôb (právnických a fyzických) proti diskriminácii zo strany orgánov verejnej moci (PL. ÚS 8/041). Každý má právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci (IV. ÚS 77/02, III. ÚS 63/06). Má za to, že ani odporkyňa, ani krajský súd sa nevysporiadali s jej námietkami a neprihliadli ani na čl. 33 ods. 2 Dohovoru č. 128, ktorý má charakter medzinárodnej zmluvy majúcej prednosť pred zákonom.

Uviedla tiež, že má vedomosť o právnej úprave vyrovnávacieho príplatku účinnej od 01.01.2016, podľa ktorej však jednou z podmienok nároku na vyrovnávací príplato je získanie najmenej 25 rokov zamestnania k 31.12.1992, čo z objektívnych dôvodov nespĺňa. Žiada preto odvolací súd, aby napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil tak, že rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X z 08.09.2014 v spojení so zmenovým rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X z 20.11.2014 zruší a vec jej vráti na ďalšie konanie.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu uviedla, že dôvody odvolania nepovažuje za opodstatnené. Nestotožňuje sa s námietkou týkajúcou sa diskriminácie navrhovateľky, pričom poukazuje na ustálenú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej právo na užívanie práv zaručených Európskym dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd bez diskriminácie, zaručených v čl. 14, je porušené, ak štáty bez objektívneho a rozumného ospravedlnenia zaobchádzajú odlišne s osobami v analogických situáciách alebo nezaobchádzajú odlišne s osobami, ktorých situácie sa citelne líšia; v prípade navrhovateľky rozhodne nedošlo v zmysle vyššie uvedeného k diskriminácii. Ku dňu rozdelenia ČSFR bola navrhovateľka zamestnaná u zamestnávateľa, ktorý mal sídlo na území Českej republiky, preto všetky doby zabezpečenia, ktoré získala navrhovateľka pred 1. januárom 1993, sa považujú vo všetkých prípadoch tohto druhu za doby zabezpečenia Českej republiky a dôchodok je za ne príslušná poskytnúť Česká správa sociálneho zabezpečenia. S týmto právnym názorom sa stotožnil aj

krajský súd, ktorý potvrdil zákonnosť postupu odporkyne a jej rozhodnutia vo veci nároku navrhovateľky na starobný dôchodok a jeho sumu. Odporkyňa preto trvá na vecnej správnosti svojho rozhodnutia a navrhuje, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie krajského súdu ako vecne správne potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O. s. p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu a po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O. s. p.) a ide o rozsudok, proti ktorému je podanie odvolania prípustné (§ 202 O. s. p. v spojení s § 250s O. s. p.), dospel jednomyselne k záveru, že odvolaniu navrhovateľky treba priznať úspech. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ustanovenia § 250ja ods. 2 O. s. p. v spojení s § 250l ods. 2 O. s. p. s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (www.nsud.sk). Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 18.07.2017 (§ 156 ods. 1 a 3 O.s.p.).

Predmetom odvolacieho konania bolo preskúmanie rozsudku krajského súdu ako aj konania, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania odvolací súd skúmal aj napadnuté rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 8. septembra 2014, ktorým bol navrhovateľke podľa § 65 a § 82 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) a podľa čl. 52 ods. 1 písm. a) a ods. 4 nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v znení nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 988/2009 priznaný od XX.XX.XXXX starobný dôchodok v sume 478,80 € mesačne. Po podaní opravného prostriedku odporkyňa vydala zmenové rozhodnutie č. XXX XXX XXXX X zo dňa 20. novembra 2014, ktorým bez zmeny výrokovej časti len doplnila odôvodnenie pôvodného rozhodnutia.

Nebolo sporné, že navrhovateľka ku dňu rozdelenia ČSFR, t. j. k 01.01.1993 pracovala u zamestnávateľa, ktorý mal sídlo na území Českej republiky, preto odporkyňa pri výpočte sumy starobného dôchodku postupovala podľa článku 20 ods. 1 Zmluvy medzi Českou republikou a Slovenskou republikou o sociálnom zabezpečení a zohľadnila iba dobu poistenia získanú podľa predpisov SR. Rovnako nebolo sporné, že všetky doby poistenia navrhovateľka získala v mieste výkonu práce, ktoré sa nachádzajú na území Slovenskej republiky, a že súčet čiastkových dôchodkov z dôchodkového zabezpečenia priznaného jej Českou správou sociálneho zabezpečenia a zo sociálneho poistenia priznaného Sociálnou poisťovňou predstavuje nižšiu sumu ako dôchodok, na ktorý by navrhovateľke vznikol nárok z dôchodkového poistenia v Slovenskej republike so zohľadnením celej doby zamestnania. Spornou je otázka nároku navrhovateľky na vyrovnanie rozdielu medzi takto vypočítaným starobným dôchodkom v súčte so starobným dôchodkom z Českej republiky a výškou starobného dôchodku, ktorý by bol vypočítaný len podľa zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení, ak by všetky doby poistenia boli hodnotené ako doby získané u zamestnávateľa so sídlom na území Slovenskej republiky, keďže nespĺňa podmienky nároku na vyrovnávací príplatok podľa § 69b zákona č. 461/2003 Z.z.

Navrhovateľka považuje prístup odporkyne za diskriminačný a odvolací súd, vychádzajúc aj z ustálenej judikatúry k tejto otázke, sa s jej názorom stotožňuje. Tu nejde o diskrimináciu v tom zmysle, ako ju vníma odporkyňa, že u všetkých poistencov v rovnakej situácii postupuje pri výpočte dôchodku rovnako, ale ide o to, že s občanmi, ktorí získali dôchodkové poistenie do 31.12.1992 na území ČR, nie je možno zaobchádzať inak, ako s občanmi, ktorých zamestnávateľia mali za existencie spoločného štátu do 31.12.1992 sídlo na území SR. Navrhovateľke, ako bývalému občanovi ČSFR a teraz občanovi Slovenskej republiky, nemôže byť na ujmu okolnosť, že došlo k rozdeleniu ČSFR, ktorej právnym nástupcom je i Slovenská republika.

Pretože Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhoduje ako odvolací súd v obdobnej veci, aká už bola predmetom konania pred odvolacím súdom, v zmysle § 250ja ods. 7 O.s.p. poukazuje na iné rozhodnutie vydané v obdobnej veci; z viacerých rozhodnutí vyberá rozhodnutie sp. zn. 9So/124/2013 zo dňa 25.02.2015, z odôvodnenia ktorého cituje:

„Podľa čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky občania majú právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa. Okolnosť, že spôsob výpočtu teoretickej výšky starobného dôchodku v Slovenskej republike je v zmysle čl. 47 ods. 1 písm. g) nariadenia a čl. 20 zmluvy o sociálnom zabezpečení odvodený od priemerných príspevkov a dôb, hodnotiteľných iba v Slovenskej republike, nie je z pohľadu čl. 39 ods. 1 Ústavy SR podstatná. Z článku 39 ods. 1 Ústavy SR totiž vyplýva právo občana na primerané hmotné zabezpečenie v starobe. V kontexte s týmto článkom a zákazom diskriminácie, uvedeným v čl. 12 Ústavy SR je potrebné si uvedomiť, že Slovenská republika je jedným z dvoch nástupníckych štátov Českej a Slovenskej Federatívnej republiky ako jedného štátu, a teda v prípade zamestnania na území ČSFR u zamestnávateľa, ktorý mal sídlo na území ČSFR, nejde o klasické zamestnanie v cudzine (inom členskom štáte Európskej únie). Do 31.12.1992 sa doby zamestnania na území Českej republiky i na území Slovenskej republiky ako členských štátov československej federácie hodnotilo jednotne ako zamestnanie v tom istom štáte (naposledy podľa zákona č. 100/1988 Zb.). Z hľadiska čl. 39 ods. 1 Ústavy zamestnanie v Českej republike je možné považovať za zamestnanie v cudzine až po 31.12.1992, resp. po 30.04.2004 za zamestnanie v inom členskom štáte únie.

Z toho pohľadu je potrebné nazerať aj na starobný dôchodok, priznaný podľa nariadenia a čl. 20 zmluvy o sociálnom zabezpečení tak, že v intenciách uplatnených ustanovení nariadenia a zmluvy ide iba o nárok na základnú výšku starobného dôchodku v každom z uvedených dvoch nástupníckych štátov ČSFR. V prípade, že takto určená základná výška dôchodkov ku dňu vzniku nároku na dôchodok v ich súčte po prepočítaní kurzu mien oboch štátov nedosahuje výšku, ktorá by navrhovateľovi patrila, ak by sa pre výšku jeho starobného dôchodku započítali nielen všetky doby dôchodkového poistenia získané tak na území Slovenskej republiky ako aj na území Českej republiky (pred 01.01.1993), ale aj všetky priemerné príspevky od 01.01.1984 do 31.12.1992 (resp. pri použití § 63 ods. 7 zákona o sociálnom poistení aj pred 01.01.1984), potom tento dôchodok musí byť priznaný v sume, rovnajúcej sa rozdielu medzi výškou starobného dôchodku, priznaného Českou správou sociálneho zabezpečenia, a takou výškou dôchodku, ktorá by navrhovateľovi patrila, ak by mu všetky doby poistenia a príspevky do 31.12.1992 boli hodnotené podľa slovenských právnych predpisov.

Okolnosť, že zákon o sociálnom poistení ani iný právny predpis taký postup doteraz priamo neupravujú, je z hľadiska nároku navrhovateľa na primerané zabezpečenie v starobe nepodstatná; ak taká úprava chýba, resp. je neúplná, lebo zákonodarca pri tvorbe právneho predpisu opomenul možné dopady výpočtu dôchodkov podľa medzinárodnej zmluvy, resp. pokiaľ nereagoval na také dopady, potom pri posudzovaní dôchodkových nárokov navrhovateľa treba vychádzať priamo z čl. 12 a čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako základného zákona Slovenskej republiky.

Zákon o sociálnom poistení je všeobecným predpisom v oblasti sociálneho poistenia zamestnancov v Slovenskej republike. Z jeho pôsobnosti sú čiastočne vyňatí iba policajti, profesionálni vojaci, hasiči a záchranári v rozsahu, upravenom zákonom č.328/2002 Z.z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Dôchodkové poistenie, teda aj starobné poistenie ako poistenie na zabezpečenie príjmu v starobe a pre prípad úmrtia, vykonáva Sociálna poisťovňa (§ 120 ods. 1 v spojení s § 2 písm. b/ bod 1. zákona o sociálnom poistení). Iný orgán, ktorý by vykonával všeobecné sociálne poistenie, v Slovenskej republike nie je. Práve z toho dôvodu podľa názoru odvolacieho súdu je Sociálna poisťovňa v zmysle vyššie uvedeného povinná vypočítať starobný dôchodok poistencovi aj podľa zákona č.461/2003 Z.z. samostatne a priznať mu ho v takej výške, aby súčet jeho starobných dôchodkov z Českej republiky a Slovenskej republiky po zohľadnení menového kurzu nebol nižší ako dôchodok poistenca, ktorý počas svojho produktívneho života získal rovnakú dobu poistenia a rovnaké príjmy len u zamestnávateľov, ktorí mali sídlo na území Slovenskej republiky. Taký postup je podľa názoru odvolacieho súdu v súlade sústavne konformným výkladom právnych predpisov upravujúcich sociálne poistenie v rámci a v súlade s Ústavou SR.

V kontexte s vyššie uvedeným odvolací súd považuje za potrebné uviesť, že v čase rozdelenia ČSFR a v čase prijatia Zmluvy o sociálnom zabezpečení platila na území Slovenskej republiky i na území Českej republiky jednotná právna úprava - zákon č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších

predpisov, takže v prípade výpočtu dôchodkov v ich súčte z oboch republík v prvopočiatkoch sa nepredpokladalo, že by došlo k mínusovým rozdielom na strane slovenských občanov s bydliskom na území Slovenskej republiky. Výrazná zmena nastala v dôsledku zmien predpisov, upravujúcich sociálne zabezpečenie v Českej republike a sociálne poistenie v Slovenskej republike v neskoršom období.“

Vzhľadom na uvedené dospel odvolací súd k záveru, že preskúmané rozhodnutie odporkyne (vrátane následne vydaného zmenového rozhodnutia) nebolo vydané v súlade so zákonom. Preto podľa § 250ja ods. 3 vety prvej O.s.p. v spojení s § 250l ods. 2 rozsudok krajského súdu zmenil tak, že rozhodnutia odporkyne zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Úlohou odporkyne v ďalšom konaní bude opätovne rozhodnúť o nároku navrhovateľky na starobný dôchodok a jeho výške a priznať jej ho v takej výške, aby súčet jej starobných dôchodkov z Českej republiky a Slovenskej republiky po zohľadnení menového kurzu nebol nižší ako dôchodok poistenca, ktorý počas svojho produktívneho života získal rovnakú dobu poistenia a rovnaké príjmy len u zamestnávateľov, ktorí mali sídlo na území Slovenskej republiky. Odporkyňa je v ďalšom konaní viazaná právnym názorom odvolacieho súdu (§ 250ja ods. 4 O.s.p.).

O náhrade trov konania rozhodol súd podľa § 224 ods. 1 a 2 v spojení s § 250k ods. 1 a § 250l ods. 2 O.s.p. tak, že účastníkom ich náhradu nepriznal, lebo navrhovateľke v konaní trovy nevznikli, resp. si žiadne neuplatnila a odporkyňa nárok na náhradu trov konania nemá.

S poukazom na ustanovenie § 492 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok postupoval odvolací súd v konaní podľa predpisov účinných do 30.06.2016 (O.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.